

Wymagania edukacyjne z etyki w klasach IV– VIII

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Kształtowanie wrażliwości aksjologicznej i refleksyjności
 - Rozwijanie percepcji i wyobraźni moralnej.
 - Rozwijanie empatii.
 - Klaryfikacja wartości.
 - Analizowanie doświadczeń moralnych.
 - Rozwijanie kultury logicznej i umiejętności kreatywnego myślenia.
2. Tworzenie wypowiedzi
 - Objaśnianie głównych pojęć dyskursu etycznego.
 - Ćwiczenie umiejętności kulturalnego i precyzyjnego wypowiadania się.
 - Formułowanie pytań dotyczących sfery aksjologiczno-moralnej.
 - Formułowanie sądów wartościujących oraz ich uzasadnianie.
 - Rozwijanie umiejętności dyskusowania.
3. Kształtowanie postaw
 - Wspomaganie ucznia w interioryzowaniu wartości i norm moralnych.
 - Charakteryzowanie i kształtowanie postaw moralnych – w szczególności postawy szacunku wobec każdego człowieka.
 - Rozwijanie umiejętności współdziałania.
4. Samokształcenie
 - Rozwijanie umiejętności samodzielnego poszukiwania informacji, ich wartościowania oraz rzetelnego i odpowiedzialnego korzystania z wiedzy.
 - Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów moralnych.
 - Identyfikowanie i eliminowanie czynników ograniczających sprawczość
 - Rozwijanie samoświadomości moralnej.

Treści nauczania –wymagania szczegółowe.

Uczeń:

1. Zna, rozumie i stosuje pojęcia niezbędne do opisu przeżyć i działań moralnych;
2. Wyjaśnia różnicę między dobrem (złem) moralnym a dobrem (złem) pozamoralnym;
3. Odróżnia wypowiedzi o faktach od wypowiedzi o wartościach i powinnościach;
4. Analizuje klasyczne pytanie etyczne: „Jak należy (dobrze) żyć?”;
5. Wyjaśnia różnice między etyką a moralnością oraz moralnością a obyczajowością, prawem i religią;
6. Wymienia główne czynniki ograniczające świadomość i dobrowolność ludzkich działań;
7. Dokonuje się oceny moralnej; stosuje wybrane kryteria moralne do formułowania ocen moralnych;
8. Wyjaśnia, czym jest zasada (norma, reguła) moralna i podaje przykłady zasad (norm, reguł) moralnych;
9. Wyjaśnia związek między dobrem (wartością), jakim jest życie, a normą moralną: „Nie należy zabijać”; wyjaśnia, co to znaczy, że życie jest dobrem fundamentalnym;

10. Podaje przykłady okazywania szacunku wobec rodziców, nauczycieli, koleżanek i kolegów oraz innych ludzi – dorosłych i dzieci;
11. Uzasadnia, dlaczego należy okazywać szacunek innym osobom;
12. Wie, że w szczególny sposób należy okazywać szacunek i wyrozumiałość osobom starszym (seniorom), słabszym, potrzebującym pomocy;
13. Wyjaśnia, czym jest miłość; charakteryzuje różne rodzaje miłości;
14. Wyjaśnia, co to znaczy, że rodzina jest dobrem wspólnym;
15. Wyjaśnia, co to znaczy, że ojczyzna jest dobrem wspólnym;
16. Wie, że ludzie reprezentujący różne kultury mogą wyznawać różne wartości i przekonania moralne; wyjaśnia, czym jest wielokulturowość;
17. Wyjaśnia, czym jest „Powszechna Deklaracja Praw Człowieka”; rozważa wybrane zapisy tego dokumentu;
18. Identyfikuje podstawowe prawa człowieka; ma świadomość, że są miejsca na świecie, gdzie podstawowe prawa człowieka nie są respektowane;
19. Wie, że konflikty są jednym z elementów życia społecznego, potrafi rozwiązywać konflikty (np. w szkole, w domu) nie uciekając się do przemocy;
20. Rozpoznaje i charakteryzuje różne przejawy przemocy; wyjaśnia pojęcie cyberprzemocy;
21. Zna i wyjaśnia formułę zasady niekrzywdzenia oraz posługuje się tą zasadą do rozważania wybranych problemów moralnych;
22. Wie, że kłamstwo – tak w wymiarze indywidualnym, jak i społecznym – jest jednym z najbardziej rozpowszechnionych przejawów zła moralnego; analizuje problem kłamstwa i formułuje ocenę moralną dotyczącą kłamstwa;
23. Objaśnia, czym jest szacunek, przyjaźń, życzliwość, altruizm, troska, bezinteresowność, wolontariat, koleżeństwo, wdzięczność, współczucie, empatia, zaufanie, nietykalność osobista, tolerancja, dobro wspólne, naród, pluralizm, współdziałanie, sprawiedliwość, praworządność, solidarność, patriotyzm, bohaterstwo, wolność polityczna.
24. Wyjaśnia czym jest plagiat oraz formułuje ocenę moralną dotyczącą plagiatu;
25. Podaje przykłady właściwego i niewłaściwego wykorzystywania nowoczesnych technologii informacyjnych;
26. Jest świadomy, że przyroda jest dobrem, które należy chronić i uzasadnia potrzebę ochrony przyrody;
27. Podaje przykłady właściwego korzystania z dobrodziejstw przyrody;
28. Wyjaśnia, dlaczego nie należy traktować zwierząt w okrutny sposób;
29. Wie, że są ludzie wierzący w istnienie Boga i ludzie niewierzący w istnienie Boga;
30. Wie, że dla ludzi wierzących Bóg jest najwyższym dobrem (wartością) i źródłem prawa moralnego;
31. Wyjaśnia, czym są wartości chrześcijańskie, objaśnia ich uniwersalne znaczenie (roszczenie do uniwersalności);
32. Wie, czym jest moralność świecka (laicka);
33. Uzasadnia, dlaczego należy okazywać szacunek zarówno ludziom wierzącym, jak i niewierzącym;
34. Charakteryzuje komponenty moralne wielkich religii: judaizmu, hinduizmu, buddyzmu, chrześcijaństwa, islamu;
35. Nie dyskryminuje innych ludzi, ze względu na ich przekonania dotyczące sfery Sacrum.

36. Odwołując się do własnych doświadczeń lub doświadczeń innych osób (w tym także postaci literackich, filmowych, przedstawionych w sztuce) charakteryzuje przeżycia wybranych osób (postaci) uwikłanych w omawiany problem moralny;
37. Wyjaśnia, dlaczego Sokrates jest uznawany za ojca etyki;
38. Wyjaśnia pogląd etyczny nazywany hedonizmem; zna argumentację zwolenników i przeciwników hedonizmu;
39. Zna i rozumie pojęcie prawa naturalnego, wyjaśnia pojęcie sumienia; charakteryzuje cnoty kardynalne: roztropność, sprawiedliwość, umiarkowanie, męstwo;
40. Objaśnia pojęcia: społecliwy opiekun, oczywistość serca;

Sposoby sprawdzania osiągnięć edukacyjnych uczniów:

- aktywne uczestniczenie w lekcji,
- wypowiedzi ustne,
- wypowiedzi pisemne,
- przygotowanie materiałów do lekcji,
- przygotowanie argumentów do dyskusji,
- prowadzenie zeszytu,
- prace domowe,
- projekty,
- prezentacje,
- prace dodatkowe.

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych ocen śródrocznych i rocznych

Ocena celująca:

Uczeń:

- spełnia wymagania programowe oraz wykazuje biegłość w posługiwaniu się zdobytymi wiadomościami,
- jego wiedza wykracza poza program nauczania,
- samodzielnie przygotowuje prezentacje, projekty,
- samodzielnie i twórczo interesuje się omawianą tematyką, korzystając z różnych źródeł informacji,
- biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych,
- samodzielnie inicjowanie pewnych działań, jak na przykład zaproponowanie i opracowanie tematu związanego z omawianym zagadnieniem, lecz w stopniu wykraczającym poza standard i program obowiązkowy.

Ocena bardzo dobra:

Uczeń:

- potrafi swobodnie posługiwać się słownictwem wprowadzanym i utrwalanym na zajęciach,

- potrafi zrozumieć sens słuchanych tekstów prezentowanych na lekcjach,
- opanował pełny zakres wiedzy i umiejętności określony programem nauczania,
- sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami,
- rozwiązuje problemy teoretyczne i praktyczne ujęte w programie nauczania,
- potrafi samodzielnie wnioskować, uogólniać i dostrzegać związki przyczynowo-skutkowe.

Ocena dobra:

Uczeń:

- potrafi zrozumieć ogólny sens słuchanych tekstów prezentowanych na lekcjach,
- potrafi udzielić poprawnej odpowiedzi na znane pytania prostym zdaniem,
- opanował wiadomości określone programem nauczania na poziomie dobrym,
- poprawnie stosuje zdobyte wiadomości.

Ocena dostateczna:

Uczeń:

- opanował większość wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania na poziomie nie przekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej,
- może mieć braki w opanowaniu podstaw, ale braki te nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w toku dalszej nauki,
- samodzielnie rozwiązuje zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności,
- wymaga wsparcia i pomocy ze strony nauczyciela.

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- słabo opanował wiadomości i umiejętności określone programem nauczania,
- większość zadań wykonuje pod kierunkiem nauczyciela,
- wymaga dodatkowego wyjaśnienia sposobu wykonania pracy,
- nie przestrzega limitów czasowych,
- często nie kończy rozpoczętych działań.

Ocena niedostateczna:

Uczeń:

- nie opanował wymaganych wiadomości i umiejętności przewidzianych programem nauczania,
- nie brał aktywnego udziału w zajęciach,
- nie wykazuje żadnych chęci do poprawy swojej oceny,
- odmawia wykonania zadania, nie próbuje, nie stara się.